

Aanbevelingen van de milieubeweging Europese verkiezingen mei 2014

NOVEMBER 2013

Aanbevelingen van de milieubeweging Europese verkiezingen 2014

Inhoud

Inhoud	1
Inleiding: Manifest van de Green 10.....	2
Het biodiversiteitverlies stoppen tegen 2020.....	4
De handel in illegaal hout tegengaan	4
Zorgen voor zuiver en gezond water in Europa en wereldwijd	5
Duurzame landbouw in balans met de natuur	5
Herstel van de visvoorraden.....	6
Klimaatverandering tegengaan en de impact van vervuilende energiebronnen verminderen ...	7
De economie vergroenen: Zoeken naar oplossingen voor economische - en milieu uitdagingen	8
EU ontwikkelingsbeleid: ecologische duurzaamheid centraal in armoedebestrijding.....	10
Onze consumptiepatronen aanpassen	10
Milieu en gezondheid	11
Het Verdrag van Aarhus: openbaarheid van informatie, inspraak en toegang tot de rechtbank	12

Inleiding: Manifest van de Green 10¹

A healthy environment for a good quality of life

Europe is struggling to find its way out of multiple crises. Austerity measures in reaction to the economic crisis are causing untold human suffering. The environmental crisis is continuing apace, endangering the well-being of future generations. Meanwhile, little has been done to put the region on an environmentally sustainable path. Ten of the leading environmental organisations in the EU, representing over 20 million Europeans, believe that the answers to these crises lie in smarter and more sustainable EU policies. This will help Europe create new jobs, regain competitiveness, address the climate crisis and improve quality of life within the limits of our planet.

The European Parliament, a driver for sustainable change

To respond to these crises, new Members of Parliament elected in 2014 should focus on the following ten key priorities:

1. Create new jobs, shift the tax burden from labour to resource consumption, and eliminate environmentally-harmful subsidies through a new economic strategy based on sustainability principles.
The EU should align its spending and lending with its environmental targets, ensuring that the European Investment Bank lends money to projects that protect the environment and our climate. All these measures will help combat climate change, reduce resource consumption and safeguard biodiversity.
2. Ensure the EU adopts three separate, ambitious and binding targets for renewable energy, greenhouse gas emissions cuts and energy efficiency for 2030.
To help keep global temperature increases below two degrees centigrade, these three targets must be met in a sustainable way. This means ending harmful bioenergy including biofuels, stopping the use of polluting fossil fuels in energy, industry, buildings and transport, and phasing out nuclear energy as fast as possible. Such policies will deliver a healthier environment, a better quality of life, new jobs, greater energy security, and technological innovation.
3. Halt Europe's accelerated loss of biodiversity by 2020.
The strengthening of the EU's biodiversity strategy, the enforcement of flagship conservation issues such as Natura 2000 (Europe's network of protected areas) and the implementation of the reformed fishing and waters laws will help protect our habitats, forests, animals, waters and soils.
4. Put in place comprehensive resource-reduction, product and waste policies.
Europe is using more than its fair share of the world's resources – exacerbating global social inequalities and environmental damage. Policies are needed which tackle this overconsumption and put Europe on a path to eliminating waste, and encourage quality, resource and energy-efficient products. Food waste is a particular problem and should be cut by at least 50%.

---

¹ European Environmental Bureau (EEB), Birdlife International, Greenpeace European Unit, WWF European Policy Office, Climate Action Network Europe (CAN), Friends of the Earth Europe, Friends of Nature International, Health and Environment Alliance, European Federation for Transport and Environment (T&E) en Bankwatch Network.

5. Adopt measures to reduce the use of pesticides and replace hazardous chemicals.
Many chemicals, including nano-materials, used in the production of goods are a threat to our health and wildlife. For example, pesticides that kill bees are still widely used in Europe, despite the vital role that pollinators play in food production. The Parliament must adopt measures to reduce the use of pesticides and exposure to endocrine disruptors, which are chemicals that disrupt our hormonal systems and increase rates of breast cancer, diabetes and infertility problems.
6. Limit air pollution and bring levels in line with latest health recommendations.
The World Health Organisation recently classified outdoor air pollution as a cancer-causing agent. The Parliament should set ambitious and binding air pollution ceilings for 2020 and 2025. It should also limit air pollution from major sources such as power plants, agriculture, shipping, construction and domestic heating. This would improve the quality of the air we breathe and bring down cancer and respiratory disease rates.
7. End European and global deforestation and forest degradation.
Forest loss is increasing greenhouse gas emissions and threatening wildlife and the livelihoods of millions of people worldwide. The newly elected Members of Parliament should adopt, by 2015, an action plan to reduce the overall impact of EU consumption on forests, eliminate goods linked to deforestation, and support efforts by developing countries to tackle rainforest destruction.
8. Oppose any new free trade deal, especially a future agreement between the EU and the US, that fails to uphold strong social and environmental standards.
In particular, the European Parliament should oppose any deal that includes a state-investor dispute settlement measure. This clause would allow private corporations to legally challenge democratically agreed EU, national and local laws, which preserve citizen rights, health and the environment.
9. Put the environment at the heart of the global development goals to end poverty.
Environmental protection should be at the centre of post-2015 global sustainable development goals to help eradicate poverty. The Parliament must ensure the global development agenda is implemented in all relevant EU policies.
10. Guarantee the right to information, participation and justice for European citizens.
Greater transparency in EU decision-making and lobbying activities would strengthen EU legitimacy, help ensure a balanced composition of EU advisory groups and avoid politicians' conflicts of interest. The European Parliament must adopt new policies to guarantee these rights and good practices. It must also ensure the public rights to information and participation in decision-making in environmental matters, at both EU and national levels, are respected.

Het biodiversiteitverlies stoppen tegen 2020

De achteruitgang van de biodiversiteit is een "stille crisis", maar economen berekenden dat hierdoor jaarlijks 3% van het wereldwijde BNP verloren gaat². Voor de EU komt dit overeen met jaarlijks 450 miljard euro. We zijn er tot nu toe nog niet in geslaagd om deze negatieve trend een halt toe te roepen. Het Natura 2000 netwerk, dat 18% van het Europese grondgebied beslaat, heeft effectieve financiering nodig voor het beheer, de bescherming, en het herstel van cruciale leefgebieden. Ook moet de bestaande regelgeving beter worden afgedwongen.

De milieubeweging roept op tot:

- Het versterken van het Europees netwerk van beschermde gebieden
Het Europees Parlement moet de volledige en effectieve uitvoering van het Natura 2000 Netwerk blijven ondersteunen, inclusief de nodige financiering voor het beheer en herstellen van deze gebieden. De Vogel en Habitat Richtlijnen moeten effectief geïmplementeerd worden en andere beleidsdomeinen, zoals het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid of het Regionaal Beleid moeten bijdragen tot het bereiken van de Europese en Internationale doelstelling om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen tegen 2020.
- Het behalen van de doelstellingen van de EU Biodiversiteitstrategie
Voor de mid-term review in 2014-2015 moet het Europees Parlement focussen op de volledige implementatie van de EU Biodiversiteitstrategie, waarbij alle sectoren bijdragen tot deze doelstellingen, in het bijzonder voor het agrarisch, zoetwater en mariene milieu en de overzeese gebieden.
- Het financieren van de strijd tegen de wereldwijde achteruitgang van de biodiversiteit
Het Europees Parlement moet het engagement om de EU bijdrage aan de strijd tegen de wereldwijde achteruitgang van de biodiversiteit te verhogen, ondersteunen. Het engagement om de internationale financiering voor biodiversiteitbehoud te verdubbelen tegen 2015 moet ondersteund worden.

De handel in illegaal hout tegengaan

Volgens de Wereldbank vertegenwoordigt illegale houtkap in bepaalde landen tot 90% van alle houtkapactiviteiten en brengt deze illegale handel jaarlijks 10 tot 15 miljard US Dollar op³. Als één van de grootste consumenten van hout wereldwijd heeft de EU de morele verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat onze houtconsumptie niet leidt tot illegale exploitatie en ontbossing.

De milieubeweging roept op tot:

- Een goede toepassing van de EU Houtverordening
Het Europees Parlement moet alle stakeholders engageren voor een effectieve implementatie van de houtverordening, inclusief monitoring en controles.
- Het wegwerken van de achterpoortjes in de huidige regelgeving
De herziening van de Europese houtverordening is voorzien in 2015. Het Europees Parlement moet de tekortkomingen en achterpoortjes van de huidige wetgeving

---

² TEEB (2009). The Economics of Ecosystems and Biodiversity for national and international Policy Makers

³ World Bank (2012), Justice for Forests: Improving Criminal Justice Efforts to Combat Illegal Logging.

aanpakken, zonder de ambitie van deze regelgeving uit te hollen. De herziening moet er onder meer voor zorgen dat alle houtgerelateerde producten die relevant zijn voor de Europese markt onder de EU houtverordening vallen.

Zorgen voor zuiver en gezond water in Europa en wereldwijd

Minder dan 1% van de globale watervoorraden zijn beschikbaar voor gebruik door de mens en toch misbruiken we deze waardevolle hulpbron, die zo bepalend is voor ons welzijn, de economie en de natuur. Onze rivieren, meren, grondwatervoorraden en mariene ecosystemen komen meer en meer onder druk te staan door vervuiling, overmatige extractie en slechte planning van infrastructuur. De EU heeft sinds 2000 een goede en alomvattende wetgeving voor waterbescherming, de kaderrichtlijn water, maar de toepassing en handhaving ervan zijn nog steeds ondermaats. Slechts 52% van de Europese rivieren, meren en kustgebieden zullen de verplichte "goede status" bereiken in 2015 en er zijn grote bijkomende inspanningen nodig om de afgesproken doelstellingen te bereiken. De Europese Commissie schat dat als alle Europese zoetwatergebieden een goede ecologische status zouden bereiken tegen 2015, de voordelen die dat zou opleveren jaarlijks tot 37,3 miljard euro zouden waard zijn⁴.

De milieubeweging roept op om:

- De Europese rivieren en meren terug in goede ecologische gezondheid te brengen
We roepen het Europees Parlement op om ervoor te zorgen dat de Kaderrichtlijn Water effectief geïmplementeerd wordt en dat de wettelijke bepalingen versterkt worden tijdens de herziening van de richtlijn in 2018-2019.
- De mariene ecosystemen te beschermen en te herstellen
De Europese Unie heeft de mogelijkheid om een van de meest progressieve wetgevingen te bekomen rond het behoud, de bescherming en herstel van mariene ecosystemen, de *Marine Strategy Framework Directive*. Gezien Europa de grootste importeur is van visproducten, moet het Europees Parlement dit van nabij opvolgen en er zo voor zorgen dat de mariene ecosystemen in de verschillende lidstaten een goede ecologische status bereiken tegen 2020.
- Duurzaam waterbeheer wereldwijd te promoten
De EU is in een sterke positie om via het ter beschikking stellen van fondsen voor ontwikkelingssamenwerking en het promoten van goede praktijken, ecologisch waterbeheer wereldwijd te bevorderen. We roepen het Europees Parlement daarom op om het EU Water Initiatief te versterken.

Duurzame landbouw in balans met de natuur

Voor het eerst in de geschiedenis had het Europees Parlement de mogelijkheid om samen met de Raad het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2014-2020 te verbeteren. Het parlement slaagde er echter niet in om een einde te maken aan de schadelijke subsidies, die een negatief effect hebben op leefmilieu, gezondheid, werkgelegenheid, ontwikkelingslanden en dierenwelzijn. Schadelijke landbouwpraktijken dragen sterk bij tot broeikasgasemissies, water en bodemvervuiling en de achteruitgang van de biodiversiteit, terwijl de landbouwgemeenschap

---

⁴ European Commission (2012), Task 4b – Costs & Benefits of WFD implementation : Final Report

niet ondersteund wordt. Er wordt geschat dat tussen 2000 en 2009, 3,7 miljoen landbouw jobs verloren gingen in de EU27. De landbouwsector staat voor grote uitdagingen om haar bedrijfsvoering in overeenstemming te brengen met de maatschappelijke verwachtingen voor milieu, volksgezondheid en dierenwelzijn en om ervoor te zorgen dat het beroep aantrekkelijk blijft voor starters. Het Europees Landbouwbeleid moet een sociaal rechtvaardige transitie naar een duurzaam landbouw en platteland faciliteren.

De milieubeweging roept op tot:

- Het vergroenen van de landbouwsector
Tijdens de mid-term review van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid in 2017-2018 moeten verbeteringen aangebracht worden en *business as usual* vermeden worden. De steun aan landbouwers uit het Landbouwfonds moet geheroriënteerd worden in functie van een transitie naar een innovatieve milieuvriendelijke landbouw en platteland gebaseerd op agro-ecologische principes. Het landbouwbeleid streeft naar een landbouwmodel dat kwalitatieve tewerkstelling en economische rendabiliteit combineert met ecologische duurzaamheid en vermijdt steun voor praktijken en investeringen met een sterk negatief effect op milieu, gezondheid, tewerkstelling en dierenwelzijn.
- De volledige integratie van de Europese milieurichtlijnen in het landbouwbeleid
Als startpunt roepen we het Europees Parlement op om ervoor te zorgen dat de Europese milieurichtlijnen volledig geïntegreerd worden in het landbouwbeleid, met bijzonder aandacht voor de integratie van de kaderrichtlijn Water en de Pesticiden Richtlijn.

Herstel van de visvoorraden

Twee derde van de Europese visvoorraden worden overbevist. Als we in de toekomst nog vis op ons bord en een leefbare visserijsector willen, dan moet de overbevissing gestopt worden. Hiervoor is een sterke visserijwetgeving nodig, die effectief wordt toegepast in Europa en daarbuiten.

De milieubeweging roept op tot:

- Het verderzetten van de ambitie om overbevissing te stoppen
In Februari 2013 stemde het Europees Parlement voor een ambitieuze en duurzame hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid. Voor de toepassing en mogelijke herziening moet het Parlement ervoor zorgen dat de lidstaten op weg zijn om overbevissing te stoppen en duurzame visvoorraden te bereiken.
- Het tegengaan van illegale, niet gereguleerde en niet gerapporteerde visserij⁵
Naast een sterk Europees Visserijbeleid moet illegale visvangst aangepakt worden om de visvoorraden terug op een duurzaam niveau te brengen. Alhoewel Europa wetgeving heeft om dit aan te pakken (IUU), is er een grote achterstand qua handhaving en toepassing van deze wetgeving. Het Europees Parlement moet ervoor zorgen dat deze regelgeving op een effectieve manier wordt toegepast.

---

⁵ Illegal, unregulated and unreported fishing (IUU)

Klimaatverandering tegengaan en de impact van vervuilende energiebronnen verminderen

Overall ter wereld is de impact van klimaatverandering reeds voelbaar, ook in Europa: hittegolven, bosbranden, lange droogteperiodes en extreme neerslag hebben een negatieve impact op onze economie. Als derde grootste uitstoter van broeikasgassen is Europa één van de grote blokken die deze klimaatverandering veroorzaken. De huidige klimaat- en energiedoelstellingen zijn onvoldoende en de impact van klimaatverandering zal zich steeds meer laten voelen. Onderzoek toont aan dat 89% van de EU burgers de klimaatverandering als een serieus probleem zien⁶. In de huidige economische context, is het investeren in hernieuwbare energie en energiebesparing een goede zaak. Enkel de 2020 klimaat- en energieobjectieven halen, zou al tot 5 miljoen nieuwe jobs kunnen creëren. Door onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen zal de EU tot 500 miljard euro per jaar aan import van fossiele brandstoffen kunnen besparen⁷. Het behalen van de Europese 2020 doelstelling voor energiebesparing zou jaarlijks een besparing van 200 miljard euro kunnen opleveren⁸. Om bovenstaande co-benefits ten volle te valoriseren moet de Europese Unie echter duidelijke keuzes maken over de gewenste energiemix op middellange en lange termijn, via een optimale ontwikkeling van hernieuwbare energie en energiebesparing, in het bijzonder met het oog op het creëren van investeringszekerheid.

De milieubeweging roept op om:

- Een ambitieuze implementatie van de Hernieuwbare Energie en Energie Efficiëntie richtlijnen te garanderen. Volgens de Europese Commissie zijn er bijkomende maatregelen nodig om het energieverbruik met 20% te verminderen zoals vastgelegd in de Energie Efficiëntie richtlijn. Anderzijds is het belangrijk om de evolutie van de capaciteit aan hernieuwbare energie op te volgen en indien nodig bijkomende maatregelen vast te leggen om tegen 2020 20% van de energievraag te kunnen voorzien met hernieuwbare energie.
- Het Emission Trading Scheme (ETS) structureel te hervormen. Dit is noodzakelijk om het prijssignaal van CO₂ te herstellen en investeringen in energiebesparing en hernieuwbare energie te stimuleren om in Europa de nodige CO₂-reducties te kunnen realiseren. Het Europese Parlement en de lidstaten moeten een herziening van de lineaire reductiefactor ondersteunen, en het equivalent van het huidige overschot aan CO₂-kredieten uit de markt halen. Bovendien mag er geen bijkomende mogelijkheid voor de aankoop van internationale CO₂-kredieten (CDM en JI) worden geïntroduceerd.
- Nieuwe en ambitieuze doelstellingen vast te leggen
Europa moet zijn ambitie - de broeikasgasemissies met 95% verminderen ten opzichte van 1990, zoals beslist in de Europese Raad van oktober 2009- in de praktijk omzetten. In de eerste plaats moet erkend worden dat het huidige ambitieniveau voor 2020 onvoldoende is om de doelstelling voor 2050 te bereiken. Het Europees Parlement zal bovendien de komende jaren beslissingen moeten nemen over het klimaat –en energiebeleid na 2020. Het Europees Parlement moet een wettelijk bindend pakket van drie doelstellingen tegen 2030 (broeikasgasemissies, hernieuwbare energie en

---

⁶ European Commission (2011), Special Eurobarometer 372, Climate Change.

⁷ European Commission (2012), Connie Hedegaard: "Energy efficiency deal is an important step forward in our climate efforts", http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/hedegaard/headlines/news/2012-06-14_01_en.htm

⁸ Ecofys (2012), Saving energy: bringing down Europe's energy prices, http://www.foeeurope.org/sites/default/files/publications/foee_ecofys_saving_energy_june2012.pdf

- energiebesparing) ondersteunen, wat ook zal bijdragen tot het behoud van de Europese competitiviteit en sociale bescherming.
- Met één stem te spreken tijdens de klimaatonderhandelingen
Het Europees Parlement moet de Commissie en de lidstaten ondersteunen om zich te verenigen en met één stem te spreken op de 2015 UNFCCC COP in Parijs waar een ambitieus, internationaal en wettelijk bindend klimaatakkoord moet beslist worden.

De economie vergroenen: Zoeken naar oplossingen voor economische - en milieu uitdagingen

De voorbije jaren is voldoende aangetoond dat ons economisch model op de drie fronten van duurzame ontwikkeling te kort schiet: economisch gezien is het kwetsbaar en instabiel gebleken. Sociaal gezien is ons systeem ontoereikend omdat het er slecht in slaagt de welvaart voldoende te verdelen over de wereldbevolking en andere maatschappelijke uitdagingen aan te gaan. En ecologisch is het overduidelijk dat onze economie de fysieke draagkracht van de aarde in grote mate overschrijdt. 83% van de Europese burgers geloven dat een beter gebruik van grondstoffen kan leiden tot economische vooruitgang, nochtans blijven de meeste politici voorbijgestreefd beleid en schadelijke subsidies ondersteunen⁹. De oplossingen zijn nochtans duidelijk. Er is een drastische herverdeling nodig; er zijn andere indicatoren nodig dan het BNP voor het meten van vooruitgang, er is meer onderzoek en kennis nodig over de overlevingskansen van economie in tijden zonder groei en onze te grote afhankelijkheid van natuurlijke hulpbronnen moet drastisch verminderd worden. Schadelijke subsidies moeten verdwijnen en private financiering zou moeten gestimuleerd worden om een meer duurzame economie te steunen.

De milieubeweging roept op om:

- De Europese 2020 Strategie te vervangen door een nieuwe overkoepelende economische strategie die zal zorgen voor een absolute vermindering van het Europese grondstoffenverbruik, klimaatverandering zal aanpakken en de biodiversiteit zal beschermen, wat zal leiden tot job creatie. Milieuschadelijke subsidies moeten uitgedoofd worden en de fiscaliteit moet verschuiven van lasten op arbeid naar lasten op vervuiling. Dergelijke nieuwe economische strategie moet er voor zorgen dat het EU budget en de EU kredieten volledig in lijn zijn met deze prioriteiten. Daarenboven moet de Europese Investeringsbank opgeroepen worden om zijn investeringspolitiek af te stemmen op Europese klimaat- en natuurbehouddoelstellingen.
- Er voor te zorgen dat onderhandelingen over nieuwe bilaterale handelsakkoorden, in het bijzonder het *EU-US Transatlantic Trade and Investment Partnership*, het gebruik van het voorzorgsprincipe en het principe van "de vervuiler betaalt" beschermt en de mogelijkheid geeft aan staten om hogere sociale en milieustandaarden te introduceren. Dergelijke akkoorden mogen niet leiden tot een verzwakking van huidige regelgeving.
- Er over te waken dat het Beyond GDP proces tot concrete resultaten leidt en er voor te zorgen dat de nieuwe indicatoren niet enkel dienen als aanvulling op het BNP, maar op hetzelfde beslissingsniveau als het BNP gebruikt worden.
- Milieuschadelijke subsidies te beëindigen
Het Europees Parlement moet bestaand beleid herzien om milieuschadelijke subsidies zonder uitstel te beëindigen. De grotendeels onconditionele subsidies onder het

⁹ European Commission (2011), Special Eurobarometer 365, Attitudes of European citizens towards the environment.

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en de subsidies voor fossiele brandstoffen moeten hierin inbegrepen worden.

- Van grondstoffen efficiëntie een realiteit te maken
In het kader van de Europese 2020 strategie heeft de Commissie een roadmap voor grondstoffen efficiëntie tegen 2050 opgesteld. Het Europees Parlement speelt een belangrijke rol om ervoor te zorgen dat er duidelijk doelstellingen bepaald worden voor 2020 met goede indicatoren om de vooruitgang te meten.
- Tegen 2015 een uitgebreid, dynamische product-en afval beleidskader op te zetten dat de markt zal transformeren, innovatie zal stimuleren en consumentenbestedingen zal leiden van grondstoffen- en energie-intensieve naar efficiënte technologisch geavanceerde producten en processen.
- Een echte waarde te geven aan de natuur
Ondanks bewijzen van de grote socio-economische voordelen die de natuur levert, wordt deze grotendeels genegeerd in de politieke besluitvorming en de economische planning, wat tot verkeerde beslissingen leidt. De milieukosten van de productie en de consumptie moeten worden geïnternaliseerd om de oorzaken van het verlies van de biodiversiteit aan te pakken in plaats van de symptomen.
- Private investeringen meer duurzaam te maken
Private financiële stromen kunnen een belangrijke milieu -en klimaatimpact hebben. Tijdens de herziening van financiële wetgeving, moet het Europees Parlement zorgen voor bepalingen die van financiële instellingen vragen hun koolstofvoetafdruk (via hun investeringen) te rapporteren en hen stimuleren om die te verkleinen. Dit is noodzakelijk om bij te dragen tot de financiering van de lage koolstof economie in Europa.
- Wetenschappelijk onderzoek te stimuleren naar alternatieve ontwikkelingsmodellen die onze economie minder afhankelijk moeten maken van groei en die onze ecologische en sociale doelen kunnen helpen bereiken.
- Gemeenschappelijke rechten op essentiële middelen blijvend te verzekeren en toe te zien op de naleving er van, eerder dan toe te geven aan de roep van verdere vermarkting. Bovendien dient het Parlement er over te waken dat nieuwe Europese beleidskaders en regelgeving alle kansen geven aan een economisch productiesysteem gebaseerd op gemeenschappelijk beheren en gebruiken en niet louter oog te hebben voor verkoop en patentering.

EU ontwikkelingsbeleid: ecologische duurzaamheid centraal in armoedebestrijding

Milieuvervuiling, verlies van biodiversiteit en ecosystemendiensten en de impact van de klimaatverandering hebben een belangrijke impact op landbouw, bossen, visbestanden en zoetwaterbronnen, waarvan de meerderheid van de armen wereldwijd rechtstreeks afhankelijk zijn. Als de grootste donor van ontwikkelingshulp heeft Europa een bijzondere verantwoordelijkheid ten opzichte van het bereiken van de Millenniumdoelstellingen tegen 2015 en duurzame ontwikkeling in ontwikkelingslanden na 2015.

De milieubeweging roept op om:

- Ecologische duurzaamheid centraal te zetten in het post 2015 ontwikkelingskader
Het Europees Parlement moet een sterk en ambitieus Europees standpunt ondersteunen dat de fundamentele link tussen armoedebestrijding en ecologische duurzaamheid erkent.
- De prioriteiten van het post 2015 ontwikkelingskader toe te passen
Het Europees parlement kan ervoor zorgen dat de EU gebruik maakt van de mid-term review van het *Global Public Goods programma* om de prioriteiten van het post 2015 ontwikkelingskader mee te nemen.
- Bij te dragen aan klimaatactie in ontwikkelingslanden
Het Europees Parlement moet het engagement van de EU steunen om een billijke bijdrage te leveren aan het internationale engagement onder het UNFCCC om tegen 2020 100 miljard dollar per jaar te voorzien om klimaatacties in ontwikkelingslanden te financieren. Deze middelen moeten nieuw en additioneel zijn en dus mag EU financiering hiervoor geen afbreuk doen aan de doelstellingen voor armoedebestrijding en ontwikkeling.

Onze consumptiepatronen aanpassen

In een steeds globaler voedselsysteem, is de voedselproductie en consumptie van Europa een belangrijke onderliggende oorzaak van biodiversiteitsverlies binnen en buiten Europa. De Europese Unie heeft afgesproken om het grondstoffenverbruik van de Europese voedselsector met 20% te verminderen tegen 2020. Een van de prioriteiten van dit initiatief is het verminderen van te vermijden voedselverspilling met 50% tegen 2020. Om een duurzaam Europees voedselsysteem te bekomen is er een coherent en lange termijn beleidskader nodig. De mededeling van de Europese Commissie over duurzame voeding kan het startpunt zijn van dit kader. Uit een recent rapport "*The impact of EU consumption on deforestation*"¹⁰ blijkt opnieuw de grote impact van de Europese consumptie op het leefmilieu buiten de Europese Unie. De Europese import en consumptie van landbouwgewassen en veeteeltproducten was tussen 1990 en 2008 verantwoordelijk voor ongeveer 9 miljoen hectare (3 keer de oppervlakte van België) aan ontboste landoppervlakte. Hiermee scoort de EU veel slechter dan andere geïndustrialiseerde regio's. De toenemende consumptie van oliehoudende gewassen zoals soja en palmolie en vleesconsumptie zijn de belangrijkste oorzaken van de impact van de Europese consumptie op wereldwijde ontbossing.

---

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/forests/impact_deforestation.htm

De milieubeweging roept op om:

- De Europese voedselconsumptie duurzaam te maken
Het Europees parlement moet beleidsaanbevelingen ondersteunen om duurzame voedselconsumptie tegen 2020 te bereiken. Dit moet verder gaan dan het informeren van consumenten via 'boodschappen van algemeen nut' en concrete beleidsmaatregelen bevatten. Deze beleidsmaatregelen moeten de aspecten productie, afval en consumptie op een evenwichtige manier behandelen. Daarnaast is het belangrijk dat de huidige consumptie van dierlijke eiwitten teruggebracht wordt tot een niveau dat in lijn is met de aanbevelingen voor een gezonde voeding.
- Onze voetafdruk in het buitenland te verminderen
We roepen het Europees parlement op om het wetgevende kader en de standaarden om de Europese milieupact buiten de Europese Unie te verminderen, te versteken en effectief te handhaven. Daarnaast moeten milieuaspecten meer nadruk krijgen in multilaterale handelsovereenkomsten.

Milieu en gezondheid

Europese burgers maken zich zorgen over de lucht die ze inademen, de veiligheid van het voedsel dat ze eten en het water dat ze drinken. Bijna negen op de tien burgers zegt bezorgd te zijn over de impact van het milieu op hun gezondheid. Milieuvervuiling is schadelijk voor de gezondheid in Europa. Chronische, niet-overdraagbare ziekten, zoals respiratoire aandoeningen, kanker, hart- en vaatziekten en bepaalde reproductieve en ontwikkelingsstoornissen, vormen een grote uitdaging voor de Europese Unie, en vormen samen 86 procent van de totale ziektelast in de Europese regio. Onderzoek wijst op luchtvervuiling (van buiten en binnenlucht), geluidsoverlast, ziekten veroorzaakt door voedsel en chemische stoffen, met inbegrip van biociden en pesticiden, als de oorzaken voor ten minste 25% van deze gevallen. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) benadrukt dat «er in Europa, met name in het geval van kinderen, socio-economische verschillen bestaan in de blootstelling aan luchtverontreiniging, geluidshinder en in het gebrek aan toegang tot groene ruimten». Het verbeteren van de omgevingskwaliteit zal de mate van blootstelling van alle burgers verminderen, en dus zeker van de meest kwetsbare groepen, en kan de gezondheid verbeteren en de kosten voor gezondheidszorg verminderen.

De milieubeweging roept op om:

- Nieuw beleid goed te keuren en bestaand beleid te versterken om de Europese burgers en de natuur, met inbegrip van bestuivers zoals bijen, te beschermen tegen de schadelijke effecten van chemische stoffen. Bijzondere aandacht moet hierbij gegeven worden aan zeer zorgwekkende stoffen (*substances of very high concern – SVHC's*), endocriene verstoorders, cocktail effecten van chemische combinaties en nanomaterialen. Het Europees Parlement moet maatregelen goedkeuren om het gebruik van pesticiden in Europa te verminderen, en de verplichte vervanging van gevaarlijke chemische stoffen implementeren, wat duurzame innovatie zal stimuleren en concurrentievoordelen zal versterken.
- Tegen 2015 nieuwe beleid goed te keuren dat het algehele niveau van luchtverontreiniging, zowel van de binnenlucht als de buitenlucht, zal verminderen. Dit moet onder meer nieuwe nationale maxima voor 2020, 2025 en 2030 bevatten die veel verder gaan dan de bestaande verbintenissen. Daarnaast zijn er maatregelen nodig om

luchtverontreiniging aan te pakken bij de bron, met name in de landbouw, scheepvaart, de bouwsector en de verwarming van woningen en specifieke maatregelen om de kwaliteit van de binnenlucht te verbeteren. De Europese luchtkwaliteitsnormen moeten versterkt worden zodat ze meer aanleunen bij de luchtkwaliteit richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie.

Het Verdrag van Aarhus: openbaarheid van informatie, inspraak en toegang tot de rechtbank

Het Verdrag van Aarhus is een belangrijk milieuverdrag van UNECE, de Europese poot binnen de Verenigde Naties. Het verdrag voorziet in een aantal basisrechten voor burgers en milieuverenigingen, met name het recht op openbaarheid van milieudocumenten, het recht op vroegtijdige inspraak bij plannen en projecten en het recht op toegang tot de rechtbank voor milieu-NGO's. Het verdrag werd zowel door de aparte lidstaten van de EU als door de Europese Unie zelf goedgekeurd en geratificeerd. Als gevolg hiervan werden een hele reeks Europese milieurichtlijnen en verordeningen aangepast en aangevuld, vooral op het vlak van toegang tot informatie en op het vlak van participatie in de besluitvorming. Tevens werd een ontwerp van Europese richtlijn inzake toegang tot de rechtbank voor milieuverenigingen opgesteld, doch deze geraakte nooit goedgekeurd.

De milieubeweging roept op om:

- Nieuw Europees beleid en instrumenten te ondersteunen die het recht van de Europese burgers en milieuverenigingen op openbaarheid van informatie, inspraak in de besluitvorming en toegang tot de rechtbank inzake milieuaangelegenheden garanderen.
- De milieubeweging vraagt dat er een Europese richtlijn betreffende de toegang tot de rechter wordt goedgekeurd. Vandaag de dag wordt nog aan te veel milieuverenigingen de toegang tot nationale rechtbanken ontzegd, wegens een vermeend gebrek aan belang voor NGO's. Dat is in strijd met het principe van 'wide acces to justice' van het verdrag van Aarhus. Dit moet rechtgezet worden via een Europese richtlijn.
- Te zorgen voor een rechtstreekse toegang van milieuverenigingen tot het Europees Hof van Justitie. Nu hebben enkel de lidstaten toegang tot het Europees Hof van Justitie. Ook deze rechtstoegang voor milieuverenigingen ligt in het verlengde van het verdrag van Aarhus.
- De transparantie van de activiteiten van de Europese instellingen te verbeteren en te zorgen voor een evenwichtige samenstelling van de Europese adviesorganen. Daarnaast vragen we dat lobbywerk bij de Europese instellingen wordt onderworpen aan effectieve Europese regelgeving, zodat ook dit onderdeel van de besluitvorming transparanter verloopt en 'achterkamerpolitiek' vermeden wordt.